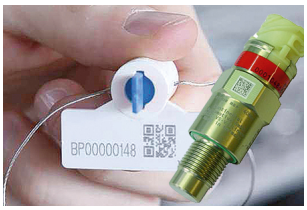
Kirjoittanut Ajolinja
02.12.2021 00:00

KITAS-anturin sinetöinti on uusi. Se pitää uusia kahden vuoden välein ja sinetissä on sarjanumero, josta selviää sinetöinnin tehnyt korjaamo. KITAS-anturi on alumiinia ja se on tarkastettavissa UV-valolla, jolla selviää mahdollinen anturin peukalointi.

Uusissa etäluettavissa piirtureissa on entistä enemmän älyä. Tavoitteena on helpottaa viranomaisvalvontaa. Euroopan Unionin liikkuvuuspaketti (EU Mobility Package) selventää ja yhtenäistäämaantiekuljetusten säännöksiä sekä niiden soveltamista eri jäsenmaissa. Ajo- ja lepoaikojen osalta liikkuvuuspaketin soveltaminen alkoi jo 20.8.2020. Yksi liikkuvuuspaketin merkittävimmistä tavoitteista on jarruttaa laitonta kabotaasia ja harmaata taloutta. Kuten poliisin ja muiden viranomaisten taholta on todettu, niin nykyisin käytössä olevilla resursseilla ja välineillä ei maantierikollisuutta pystytä todellisuudessa valvomaan. Valvonnan tehostamiseksi ja helpottamiseksi liikkuvuuspaketissa on säädetty kansainvälisissä kuljetuksissa käytettävien autojen ajopiirtureiden yhtenäistämisvaatimukset ja annettu niille kokonaispainojen mukaan määräajat.

ÄLYPIIRTURI

Etäluettava toisen sukupolven älypiirturi on vaadittu 15.6.2019 alkaen uusiin ensirekisteröitäviin kuorma- ja linja-autoihin EU-maissa sekä Norjassa ja Sveitsissä. Älypiirturilla saadaan 1.5.2006 käyttöön otettua ensimmäisen sukupolven digipiirturia parempi tietoturvallisuus sekä liitettävyys liikenteen älyverkkooneli ITS-järjestelmään. Satelliittipaikannukseen käytetään GPS, Galileo ja Glonass satelliittipaikannusjärjestelmien signaaleja (GNSS).

Piirturin massamuistiin tallentuu sijainnit vuorokautisen ajon aloitus- ja lopetuspaikat sekä yhtäjaksoisen ajon aikana kolmen tunnin välein. Myös valtioiden rajojen ylitykset sekä kuorman lastaus ja purkupaikat tallentuvat. Autossa olevan KITAS-anturin nopeustiedon todenmukaisuuden varmistamiseksi piirturi vertailee autosta saatavaa nopeustietoa satelliittien avulla saatavaan nopeustietoon 10 sekunnin välein. Piirturin sisäisen kellon aika (UTC-aika) päivittyy myös satelliittien välityksellä. Näillä toimenpiteillä estetään piirturin manipulointimahdollisuuksia.

Toisen sukupolven älypiirturi vaaditaan 1.9.2023 alkaen auton valmistajan asentamana kaikkiin ensirekisteröitäviin yli 3,5 ajoneuvoihin. Siinä on mm. ensimmäisen sukupolven älypiirturia parempi valtioiden rajojen ylitysten tunnistaminen.

2. sukupolven älypiirturin ominaisuuksiin kuuluu paikannus GNSS-satelliittiyhteydellä ja etäluettavuus DSRC-järjestelmällä. Korjaamokorttia lukuun ottamatta vanhat piirturikortit ovat yhteensopivia ja niitä käytetään alkuvaiheen siirtymäaika.

ETÄLUENTA Älypiirturin massamuistin etäluenta on mahdollista maksimissaan noin kilometrin etäisyydeltä. Tiedot siirtyvät ohiajavasta liikkuvasta autosta lähiradiosignaalien välityksellä välittömästi viranomaisten lukulaitteeseen (DSRC-järjestelmä).

Etäluettavat tiedot eivät sisällä ajo- ja lepoaikatietoja eli näitä ei etäluennalla valvota. Sen sijaan selville saadaan mm. ylinopeudet ja kabotaasin paljastava auton sijaintihistoria: milloin auto on tullut valvontaa suorittavan viranomaisen valtion alueelle, miten se on valtion alueella liikkunut ja missä on kuormaa purettu tai lastattu. Piirturin etäluennalla on mahdollista saada tiedot myös auton massoista, päästöistä, tietullimaksujen perusteista ym.

Etäluennassa käytettävää DSRC-tekniikkaa on suunniteltu hyödynnettäväksi myös autojen välisessä keskustelussa. Vaikkapa jonossa etummaisena oleva auto voisi välittää jarrutustiedon jonossa oleville muille autoille.

KITAS-ANTURI

Vaihteistosta auton nopeustiedon ottava toisen sukupolven älypiirturin KITAS-anturi on koodattu pariksi piirturin kanssa. Jos piirturi vaihdetaan, niin myös KITAS-anturi on vaihdettava.

Anturin sinetöinnille vaaditaan myös hyväksyntä ja hyväksytyt listataan EU-komission JRC-sivustolla. Sinetin sarjanumero tallentuu piirturiin ja sen tarkastuksen asennuskilpeen. Sarjanumeron on oltava jäljitettävissä eli sillä on pystyttävä selvittämään sinetöinnin tehnyt korjaamo.

KITAS-anturi on alumiinia. UV-valolla on tarkastettavissa, ettei anturia ole jälkikäteen avattu.

Kansainvälisten kuljetusten pakettiautoihin (mm. kuvan pakukapellit) tulee etäluettava piirturi takautuvasti pakolliseksi 1.7.2026.

PIIRTURIKORJAUKSISTA Digipiirturi on ollut uusissa EU-maissa rekisteröidyissä yli 3,5-tonnisissa kuorma- ja linja-autoissa toukokuusta 2006 alkaen.

Periaatteena on, että piirturin rikkoutuessa se korjataan. Analogista piirturia ei siis tarvitse vaihtaa digipiirturiin, jos se on korjattavissa. Jos analoginen piirturi tuhoutuu korjauskelvottomaksi, niin silloin se korvataan digipiirturilla.

Digipiirtureita korjattaessa ja uusittaessa on huomioitava piirturin versio. Eri versioissa on eroja piirturin ja KITAS-anturin teknisissä ominaisuuksissa.

PIIRTURIKORTIT JA PIIRTURIN TARKASTUS

Korjaamokorttia lukuun ottamatta vanhat kortit ovat yhteensopivia myös etäluettavaan piirturiin ja niitä käytetään aluksi. Siirtymäajan jälkeen käyttöön tulevat uudet toisen sukupolven piirturikortit. Niihin pystytään tallentamaan enemmän tietoa, kuten paikannustiedot.

Massamuistin ja korttien tallennusvaatimukset ovat samat kuin aikaisemminkin. Piirturitarkastuksessa uutena asiana korjaamo tarkastaa GNSS- ja DSRC-järjestelmien toimivuus sekä tarkkuus.

Myös KITAS-anturin sinetti on vaihdettava uuteen piirturin kaksivuotistarkastuksessa.

AJOPIIRTURIN AIKARAJAT

- 1.5.1978: Analoginen piirturi yli 3,5 t.

- **1.6.2006:** Digipiirturi yli 3,5 t.
- **15.6.2019:** 1. sukupolven älypiirturi yli 3,5 t ensirekisteröitävissä.
- **1.9.2023:** 2. sukupolven älypiirturi yli 3,5 t ensirekisteröitävissä.
- **1.12.2024:** Analogi/digipiirturin tilalle 2. sukupolven älypiirturi yli 3,5 t kansainvälisissä kuljetuksissa.
- **1.9.2025:** 1. sukupolven älypiirturi tilalle 2. sukupolven älypiirturi yli 3,5 t kansainvälisissä kuljetuksissa.
- **1.7.2023:** 2. sukupolven älypiirturi myös 2,5–3,5 t kansainvälisissä kuljetuksissa.

Teksti: Ari Jääskeläinen

TILAA AJOLINJA!